

הוצאת ספריו וכתביו הק"ו ומפעלים להפצת תורתו

משתגעין ומתלהטין ב תורה האור החיים הקדוש

פרשת שמות תשפ"ב | גליון יח

פנינים מובחרים מעובדים ומתומצתים על פי דברי רבינו

פניני חיים

מוסר חיים לקח מהפרשה במשנת רבינו

שערי דמעות לא נגעלו וכוח התפילה שבעת צרה

וַתֵּרֶד בַּת פְּרִיעָה לְרַחֵץ עַל הַיָּאֵר וַתֵּרֶא אֶת הַתְּבָה בְּתוֹךְ הַסּוּף וַתִּשְׁלַח אֶת אֶמְתָּהּ וַתִּקְחָהּ, וַתִּפְתַּח וַתֵּרְאֶהוּ אֶת הַיָּלֶד וְהִנֵּה נֶעַר בֶּכֶה וַתַּחַמַּל עָלָיו וַתֹּאמֶר מִי־לִי הַעֲבָרִים זֶה. (ב, ו)

ורז"ל דרשו (סוטה יב:) וַתֵּרְאֶהוּ - רָאָתָה שְׂכִינָה עִמּוֹ, וְהוּא דָרַךְ דָּרָשׁ. וְצָרֶיךָ לומר שְׁלֹא הִפְרָה הַשְׂכִּינָה הִיא, פִּי מִנֵּן יִדְעָה הַשְׂכִּינָה מִבֵּית אָבִיהָ וְאָבִי אָבִיהָ, אֲלֵא שְׂרָאָתָה עִמּוֹ אוֹר גָּדוֹל, וְה' עָשָׂה כֵּן כְּדִי שְׁתַּגְדֵּל מַעֲלַת הַיָּלֶד בְּעֵינֶיהָ. גַּם לְטַעַם שְׂדָרְשׁוּ ז"ל (זהר ח"ב יב:) בְּפִתּוּב וְהִנֵּה נֶעַר בּוֹכָה שְׂרַמְזוּ עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ בּוֹכִים בְּגִלוּת, לָזֶה וְנִגַּל ה' אֶת עֵינֶיהָ לְהִרְאוֹתָהּ הָאוֹר הַסּוּמָךְ לְמַשָּׂה:

רבינו הקדוש מפרש לעומק הענין, שהיות שמשה רבינו בכה על גלות ישראל, ראתה את השכינה, שהיא משתתפת ונמצאת בגלות יחד עם ישראל, וכמו שנאמר "עמו אנכי בצרה".

ולכן נאמר 'והנה נער בוכה', שלכאורה קשה שהרי היה ילד ולא נער, אלא שהבכיה היתה על כלל ישראל המכונים נער, וכמו שאומר הנביא הושע 'פי נער ישראֵל וְאֶהְבֶּהוּ וּמִמְצָרִים קָרָאתִי לְבָנִי'.

ומלמדת אותנו התורה את דברי חכמינו ש'שערי דמעות לא נגעלו', ואם האדם יבכה מעומק הלב ירחמו עליו מן השמים.

וזה הרמז בפסוק: 'והנה נער בוכה' - אם בני ישראל הנקראים נער יבכו, 'ותחמול עליו' - הקדוש ברוך הוא ירחם עליהם.

וַיֶּאֱנָחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה וַיִּזְעַקוּ וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבֹדָה. (ב, כג - ג, ט)

שואל רבינו הקדוש שלכאורה מיותר לכתוב פעם נוספת 'מן העבודה'. ומפרש שבפעם השניה אומרת התורה את הסיבה ששועתם עלתה לה, כי היתה 'מן העבדה' שהיא תפילה בעת צרה, שאז התפילה היא באמת מעומק הלב, בידיעה ואמונה, שרק הקדוש ברוך הוא יכול לעזור, ואז התפילה מתקבלת ביותר.

וכן אומר דוד המלך בספר תהלים 'מן המצר קראתי יה עניני במרחב יה'. וכך נאמר אצל יונה במעי הדגה 'ויתפלל יונה אל ה' אלקיו ממעי הדגה, ויאמר קראתי מצרה לי אל ה' ויענני, כלומר, היות שקראתי מתוך עומק הצרה, לכן 'ויענני'.

ומוסיף רבינו, שהתפילה הגיעה בעצמה ישירות להקב"ה, שלא כמו תמיד, שהמלאכים הם המביאים לפניו את התפילות. ובזה מפרש באופן נוסף את המלים 'מן העבודה' שהצעקות באו אליו ישירות מתוך העבודה ללא כל אמצעי אחר.

ובהמשך מפרש רבינו את הפסוק 'ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי', וזה לשון קדשו: שִׁישׁ הַדְּרָגוֹת בְּתַפְלוֹת הַמְּגִשּׁוֹת לְפָנָי הַנְּעִתָר, יֵשׁ מֵהֶם שְׂמִיָּאִין אוֹתָם מְשִׁרְתֵי עֲלִיוֹן וּמְגִישִׁים אוֹתָם לְפָנָי יִתְבַּרְךָ, וַיֵּשׁ מֵהֶם שְׁהֵם מְעֵלִים שִׁישׁ בְּהֶם כֹּחַ שְׂאִין צָרִיכִין אֲמָצְעֵי לְהַגִּיעַם לְפָנָי הַבּוֹרָא, אֲלֵא הֵם מְעַצְמָם נִגְשִׁים לְפָנָיו, לָזֶה אָמַר בָּאָה אֵלָי, פְּרוּשׁ, בְּלֹא אֲמָצְעֵי.

וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא. (ב, ב)

דרשו חז"ל (סוטה י"ב א') שנוולד משה מהול. וקשה היכן זה רמוז בתיבת כי טוב. ויש לפרש לפי מה דאיתא בזוהר הקדוש שהערלה שיש באדם היא מבחינת ושורש הרע והקליפות, ולכן כיון שהעידה התורה על משה "כי טוב הוא" - דרשו חז"ל דהכוונה שהיה מושלל מבחינת הרע שהוא הערלה.

וְאָרְד לְהַצִּילוֹ מִיַּד מְצָרִים וְלְהַעֲלֹתוֹ מִן הָאָרֶץ הַהוּא. (ה, ג)

קשה מדוע אמר לשון "ירידה", ויש לפרש כי לפי ערך גדולתו של הקב"ה, אין זה כבוד שיעשה כל הפעולות כדי שיבואו לאדם נבל כפרעה ולומר אליו דברים בשמו. ובפרט שידע הקב"ה שפרעה ימאן אחר כך, ולכן אמר הקב"ה לשון "וארד" ש"הסכים על מיעוט כבודו, כביכול לצד הצלת ישראל".

וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וְהֵן לֹא יֶאֱמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקוֹלִי כִּי יֹאמְרוּ לֹא נִרְאָה אֱלֹהֶיךָ ה'. (ד, א)

קשה מהו כפל הלשון "לא יאמינו" "ולא ישמעו", ועוד קשה שהרי הקב"ה הבטיח לו "ושמעו לקולך". ויש לפרש, שהרי הרמב"ם פוסק, דנביא צריך להיות חכם ועשיר ושלם בגופו בלא מום, ולכן טען משה שבני ישראל לא ירצו להאמינו שהקב"ה נראה אליו, כיון שלפי ההלכה אינו יכול להיות נביא, כיון דאינו חכם ועשיר, וגם יש לו מום שהוא כבד פה.

וזה הפי' "והן לא יאמינו לי" - שכן הדין שאינם צריכים להאמין לו כיון שאינו עשיר וחכם, "ולא ישמעו בקולי" - שלא ירצו לשמוע מפני ה"קול" שלו, שהוא כבד פה, והפירוש "בקולי" - בשביל קולי, שהוא בעל מום שאינו יכול להיות נביא.

וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל ה' וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי לְמָה הִרְעַתָּה לְעַם הַזֶּה לְמָה זֶה שָׁלַחְתָּנִי וַיִּמְאַז בְּאֵתִי אֶל פְּרִיעָה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ הִרַע לְעַם הַזֶּה וְהִצַּל לֹא הִצַּלְתָּ אֶת עַמְּךָ. (ה, כב-כג)

קשה מה הוסיף באמרו "ומאז באתי לדבר וגו'". ויש לפרש, דנתכוין משה, דמאז שהזכיר את שמו של הקב"ה לפני פרעה, הוא הוסיף והרע לעם ישראל, וזה מוכיח שמה שעשה פרעה הוא כיון ששונא את הקב"ה ומזלזל בכבודו ובערכו ח"ו. ואין לך מרים יד במלך ונוגע בכבודו כזה.

ונתכוין משה בזה לומר כי איך לא נתקנא קל עליון לכבוד שמו להציל לישראל מידו למנעו מהרע לעמו תיכף ומיד, הגם שלא יהיו ישראל ראויים לנס מצד עצמן, יהיו ראויים למען שמו יתברך.

אגדה וחסידות

המילדות ביטלו הגזירה ע"י מעשה בפועל נגד הגזירה

ותיראן המילדות וגו'. כי מן הדרך הוא כשיגזר מלך דבר על כל פנים בתחלת הגזירה דבר מלך חזק ואימת מלך רועשת לכל עבור עליה ובארץ הימים אחר הגזירה היא רופפת, ולזה הודיע הפתוב כי הצדקניות הללו בטלו גזרת מלך סמוך לגזרה, והוא אומרו ולא עשו, ואימתי, כאשר דבר כמו שתאמר כי בעת שיצאו משם והיו מילדות לעבריות לא עשו וגו' ואדרבה ספקו מזון לאין נכון ובטלו דבריו סמוך לגזרה. (א, ז)

הגה"ק ממונקאטש בס' דברי תורה (מהד"ק אות ל"ג) כתב דבר נפלא בביאור דברי רבינו: בהקדם מעשה המקובל מאבותינו הקדושים נ"ע, כי בזמן רבינו הקדוש רבי אלימלך ז"ע מליזענסק בעל נועם אלימלך, שגזרה המלכות גזירה שלא לישא נשים עד שיהיו חפשים כבר מחיל הצבא, וגם שיהיו בקיאים בשפת אשכנז.

ורבינו הקדוש בעל נועם אלימלך התאמץ בתפילה לבטל הגזירה טרם שיצאה לפועל, וראה ברוח קדשו כי מדת הדין תקיפה רח"ל ולא יוכל לבטלה, והצטער מאוד על זה.

ויהי באותה לילה שהיתה צריכה הגזירה לצאת לפועל, בחצות לילה בראשון לחודש למספרם וכפי חוקם, והרה"ק הניח את עצמו לישן על שעות שתיים כדי לקום בחצות כדרכו בקודש, וראה שהגזירה תקיפה בשמים, ושכב במסתו בצער גדול.

ובאותו לילה הנה תלמידיו הקדושים ובתוכם רבינו הקדוש מהרמ"מ מרימנוב ז"ע ורבינו הקדוש מלובלין ז"ע וכיוצא, המה עשו חוזה [-הסכם] בלאט, ובסתר קיבצו נדבות ונתנו משלהם להשיא בחור ירא ה' עם בתולה עניה וצנועה, ובאותו שעה בחצות לילה עשו החופה ומזמוטי חתן וכלה ורקדו לפניהם, וכאשר נייעור רבינו בעל נועם אלימלך בחצות ראה כי אור החסד האיר, שנתבטלה הגזירה בשורשה ולא תצא לפועל, ולא ידע מי ביטל זאת.

ושלח את משרתו הודיע לתלמידיו הקדושים, כי ידע שהשתתפו בזה בצערו ובצערן של ישראל, כשראה ברוח קדשו שנתבטלה הגזירה ולא מצא אותם השליח באכסניא או בביהמ"ד כדרכם בכל לילה, רק שהיו סגורים בסוד בבית החתונה בשמחה של מצוה. והבין רבינו אלימלך כי המה תלמידיו עשו בחכמה וכיוונו השעה על ידי שעשו המצוה הזאת כנגד הגזירה בעת שרצו להוציאה כנוצר, ועל ידי זה נתבטלה בשורשה בשעתה ולא יצאה כלל.

ולפי זה יש להבין בפרשת שמות במילדות העבריות המה הנביאות ויוכבד ומרים שלא עשו כאשר דיבר אליהן מלך מצרים. שכוונתם היתה לבטל הגזירה בשורשה, על כן מיד בטלוהו ולא שמעו אליו רק ותחיין את הילדים.

והדברים מבוארים בלשון האור החיים הקדוש שם ז"ל הודיע הכתוב כי הצדקניות הללו בטלו גזירת מלך סמוך לגזירה, והוא אומרם ולא עשו, ואימתי כאשר דיבר, כמו שתאמר כי בעת שיצאו משם והיו מילדות לעבריות לא עשו וגו' ואדרבא סיפקו מזון לאין נכון ובטלו דבריו סמוך לגזירה. ושיעור כאשר דיבר כשיעור כאשר כלה יצחק לברך עכ"ל. הרי רמוז ומבואר ככל הדברים וככל החזיון והמעשה הנזכר. עכ"ד.

הלכה ודרוש

האם הוצרך משה התרה לשבועתו בנוסף לנטילת רשות מיתרו

אלכה נא. לדבריהם ז"ל (שמו"ר פ"א) שאמרו שמשבע הנה ליתרו, הצרך לחלות פניו למחל לו על השבועה. (ד, יח)

רבינו מפרש שמאחר שמחל לו יתרו שוב אינו צריך התרה לשבועה. ובשור"ת צמח צדק (ליובאוויטש, יור"ד סי' קצ"א) הקשה ע"ד רבינו, דבנדרים (סד, ב) ילפינן מהני קראי שפוחתין בנוד, שהרי שאמר לו הקב"ה למשה "לך שוב מצרים כי מתו כל האנשים", ופי' הר"ן דאע"ג שיתרו השביע למשה כדכתיב "ויאל משה לשבת את האיש ויתן לו את צפורו", אפילו הכי משה רבינו לא היה נשבע אלא מתוך שהיה ירא מדתן ואבירם, ולפיכך פתח לו הקב"ה, כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך. הרי מבואר מהגמ' שהוצרך משה שהקב"ה יפתח לו פתח, ולא היה מספיק במחילת יתרו.

וכתב ליישב דברי רבינו, דבמדרש (שמו"ר ד, ד) פליגי אמוראי בפ' הכתוב וילך משה וישב, לחד מ"ד וילך אל פרעה תחילה קודם שהלך ליתרו, ואם יאמר לך יתרו כלום מן השבועה, אמור לו בעל השבועה התיר לי את שבועתי. וחד אמר לא הלך אצל פרעה עד שהתיר לו יתרו את נדרו, עיי"ש.

וא"כ מה שאמרו בגמ' דהפסוק לך שוב מצרימה כי מתו וגו' הוי פתח להתרה, אתיא כתנא קמא במדרש דאין צריך התרת יתרו. ואע"ג דקיי"ל (שו"ע יור"ד סי' רכ"ח ס"כ) שאין מתירין רק מדעת המשביע. שאני הכא, שהקב"ה שהוא בעל השבועה התיר לו.

ופירוש רבינו שיתרו התיר לו אתיא כאידך מ"ד במדרש דוילך היינו ליתרו, ויתרו התיר לו ע"י שמחל לו וא"צ התרה אחרת כלל. וכתב שכן משמע לכאורה בפירש"י בחומש כאן, דהיה סגי ליה ברשות יתרו. ועיין שם עוד בצמח צדק בסוף הסמן' שצירף דעת רבינו להלכה למעשה.

ובספר 'צמח ה' לצבי' הקשה ג"כ ע"ד רבינו מסוגיא דנדרים הנ"ל, והביא שכיוצא בזה כבר נתקשה המזרחי על רש"י, שג"כ פירש כרבינו [וכדהעיר בצמח צדק הנ"ל], דמרש"י משמע שהיה סגי ברשותו של יתרו ותו לא, ובנדרים אמרו שהשי"ת התיר נדרו.

והביא מספר 'יעלת חן' שתירץ שמשם נשבע ב' שבועות, א' מצד עצמו שהיה ירא מדתן ואבירם, וב' ליתרו שלא יזוז מארץ מדין אלא ברשותו. ולשבועה הראשונה היה צריך התרה מהשי"ת שאמר לו כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך כדאיתא בנדרים, ולשבועה השניה היה צריך רשות בעלמא מיתרו.

אך ה'צמח ה' לצבי' דחה תירוץ זה, דעיקר החידוש שהיה ב' שבועות לא נאמר בשום מקום. ועוד הק' מהא דמבואר בשו"ע (יור"ד סי' רכ"ח סעיף ל"ז) שהנשבע שלא לעשות דבר ע"ד חבירו, גם כשחבירו מחל לו, עדיין צריך התרה.

והגאון האדר"ת בסדר פרשיות כאן, ביאר שיתרו נתן לו רק רשות לילך ולא לאשתו ובניו, והשי"ת התיר לו ליקח גם אשתו ובניו. וכבר קדמו באשל אברהם למהר"א ברודא בפרשת עיי"ש.

עוד תירץ האדר"ת, שיתרו נתן לו רשות רק לילך ע"מ לחזור, ומפרש בלשון הכתוב שאמר לו משה 'אלכה נא ואשובה', פירוש אשובה אח"כ למדין. ומה שהמשיך 'אל אחי אשר במצרים' קאי על 'אלכה'. ולזה הוצרך הקב"ה להתיר לו שילך גם שלא ע"מ לחזור.

מאת מנחם מייזלר וחנוך תורת האור החיים הקדוש מעידיהם:
עם הספר 'כל הכתוב לחיים' המכליל אלפי ביאורים מגדולי הדורות על ספר 'אור החיים' הקדוש, פרגושים 'מתקנות ועריכות' בדברי האור החיים הקדוש, ומגלים צפונות ופלאות בתורתו הקדושה. עד בכדי שי'משתגשגו ויפתחו את אוריה'.

להשיג בכל חנויות הספרים, או בקו ה'מומרת' 0733.743.620

הכנה ליום השבת בתורה צדקה ותשובה

היא הצדקה, כמ"ש והיה מעשה הצדקה שלום, לכן יתן צדקה בכל יום, וערב שבת קודש שהוא בסוד מדת היסוד מדת השלום.

וכתב עוד (תנינא דף רכט): "אך שזה הנדבה אמר אמו"ר זצוקל"ה שאליהו גילה זה לצדיקי דורינו שזה הצדקה צריך ליתן דווקא לעני הגון, ומי שסיפק בידו ליתן בכל ערב שבת כדי מתנה לעני הגון, זה בודאי טוב מאוד".

וכן כתב המקובל הגה"צ רבי משה יאיר ויינשטוק זצ"ל - בספרו 'שנים עשר שבטי ישראל' - ששמע מפי הגה"צ רבי ישראל יצחק רייזמן זצ"ל, ששמע מפי 'ראש המקובלים' הגאון רבי חיים שאול הכהן דוויק זצ"ל, שקיבל מפי מורו ורבו המובהק הגאון המקובל רבי מרדכי עבאדי זצ"ל, מחכמיה הקדושים של ארם צובא, [וידוע הסיפור הנורא שהלך רבינו לגלות, מחמת ששמע שעשיר אחד ביזה תלמיד חכם בשעה שקיבל חלק הבשר לשב"ק ולא מיחה בו, עיי' בספרינו נר המערבי עמ' כג, תיג]

האלקי, ויערוך לפנייהם גדולת היום אשר אין ערוך אליו".

בכל ערב שבת למד רבינו הק' הלכות עדות כהכנה לעדות על בריאת שמים וארץ.

כה כתב הגאון רבי שלמה מרגליות (בהגהותיו לספר צבי לצדיק להגה"ק מהרצ"ה מזידטשוב, אות נ"ו): שמעתי פה עיה"ק מחכמי זקני הספרדים שהרה"ק בעל האוה"ח למד בכל ערב שבת קודש הלכות עדות, ואמר שידע שעפ"י התורה וההלכה הוא **ראוי להיות עד כשר** ונאמן לעדות שבת, עכ"ל"ק.

רבינו הק' היה מחלק בערב שבת קודש בשר לתלמידי חכמים עניים לכבוד שבת קודש.

הנה כ' בספ"ק מאור עינים (הנהגות ישרות אות ד): "ולהרבות בצדקה בערב שבת קודש, ובמתנה לשמה בתכליתה". וכ"כ בנו הרה"ק המגיד מטשערנביל בלקוטי תורה (הדרכות): "וליתן צדקה בערב שבת דוקא". וכ"כ בספה"ק מגן אברהם (דף קיד): ועל תיקון המעשה [יסוד]

בכל ליל שישי היה עוסק רבינו הק' בפרד"ס התורה לטהר הנפש לכבוד שבת קודש.

בספר מעשה הצדיקים [להחכם הטברייני הגאון רבי אברהם ן' סוסאן זצ"ל, בנו של הגאון רבי יצחק אבן סוסאן זצ"ל מדייני סאלין] כותב על רבינו: "גם בסתר משכית חדרו התנהג בסדר מופלא, בכל לילה ולילה קבע משמרות נגד ספירה וספירה הנרמזת בה.

ובליל שישי הרומזת ליסוד (שהוא הספירה השישית) התעסק בפרדס, ויזכך רוחו מכל סיג וחלאה נאחזים בנפש במשך ששת ימי השבוע, מצד טבע החומרי העפרי, ויתעתד לקבל זיו העליון שפע מרום ולהתענג מזיו כבוד עליון, נשמה יתירה ביום נפש האלקים.

וישבות ממלאכה ביום השביעי הוא יום מנוחה, וביום השביעי התנוצץ בו אור מופלא רום מעלה, ונחה עליו רוח טהורה, ויצהל פניו כל קהל הנאספים, ויגל באזנם ארחות יושר המובילים אל ההצלחה המאושרה תכלית רצון

ישועות חיים סיפורי ישועות בזכות לימוד והפצת תורת אור החיים הקדוש

הלוואה מהאור החיים הק'

שכבר הכין בעבורי המחאה על סך כל הסכום המתבקש, והפעולה בוצעה בהצלחה.

הנה לפניכם סיפור קטן ופשוט, אבל האוצר הנמצא בידיכם, כמה זה ברור מאליו שכל העוסקים בתורתו של האור החיים הק', העולים לקברו, המפיצים תורתו, תבקשו ותראו שלא תפסידו.

ההשתדלות, וביקשתי מהם עזרה בהלוואה דחופה, כמובן שכמה מהם סירבו והשתמטו בטענות למיניהם.

אך אחד מהם אישר שיבדוק את בקשתי ויחזיר תשובה בהקדם.

ברגשי בטחון ואמונה צעדתי לכולל ותקוותי בליבי שהכסף בא יבוא.

וכך אכן היה, ידידי התקשר אלי במהלך היום

רבינו חיים בן עטר זכר צדיק לברכה, אני יודע שאתה מוקיר טובה לכל מי שקשור עימך בתורתך, אני חייב עד מחר בצהריים להפקיד בחשבון הבנק הסכום האמור אחרת אני מסתבך קשות, עשה נא כל מאמץ לפעול לפני הקב"ה להושיעני ממיצר.

למחרת בבוקר פניתי לכמה מכרים וידידים מקהילתי, והרגשתי חובה לעשות כך מצד חובת

ראש כולל נערץ משתף בסיפורו:

בקצרה, נקלעתי לפני תקופה למצב כלכלי דחוק והייתי זקוק נואשות לסכום גדול של כסף.

הזדמן לי להיות לילה אחד בתקופה ההוא בקבר של רבינו בעל אור החיים הק', ובעודי מתפלל שמה כמסיח לתומו כך אמרתי שם:

אלפים כבר נושעו

בזכות תרומתם למען האור החיים הקדוש והפצת ספריו הקדושים

קנה לעצמך זכות אצל האור החיים הקדוש

מוקד הישועות: 0733-713-620

ותרא אותו כי טוב – עם אלו תכונות נולד משרע"ה

וַיֹּאמֶר הַנְּבִי. לֹא כְשֶׁמֹּאֵל שְׁלֹא הִכִּיר הַקּוֹרָא (ש"א ג), כִּי מִשֶּׁה נְבִיא הָיָה בְּטָרִם יָצָא מִבְּטָן אִמּוֹ וְהִכִּיר הַקּוֹרָא. וְאֹלֵי כִּי זֶה רְמֵז בְּאֹמְרוֹ הַמְּרָאָה הַגְּדוֹל רְמֵז אֶל גְּדוֹל הַמֵּיָחָד. (ג, ד)

מן הראוי להביא מה שמקובל בתורת החסידות בשם הבעל שם טוב, ובחלקם אף הביאו סיפור מפליא שהיה בזמנו של משה רבינו, וכן הוא בספ"ק אור פני משה (פר' חוקת), והיות שהדבר משלים ומסייע את דברי רבינו הקדושים, נביא זאת במסגרת זו:

שמלך אחד אשר שמע כל הפלאות שעשה משרע"ה, והמלך הזה היה מכיר בצורת הפרצוף, ושלח צייר אומן אל משה במדבר, לצייר דמות תבניתו, והיה כאשר בא אל המלך וירא שאין איש בעולם רע יותר, מתואר פרצוף פניו של משה, שהיה מראה סימני מדות רעות ומגוננות, ושלח המלך עוד צייר, וגם הוא הביא הציור בתבנית הנ"ל, וילך המלך בעצמו אל משרע"ה, וביקש ממנו שיאמר לו מדוע פניך רעות ואתה אינך דומה לשום בן אדם אשר על פני האדמה, ויאמר לו משה, האם טוב יאמר למי אשר פניו מורים ומוכיחים להיות טוב הלא זה כבהמה שלפי טבעו הוא טוב, וזה הדבר הטוב - מי אשר פניו רעים עד מאד, והוא גובר על החומריות ומתפכו לטוב, זה הוא בעצם אשר לו משפט הטוב לקרוא לו טוב, כי הוא בבחירתו טוב.

ובספר **"דגל מחנה אפרים"** מביא בשם זק"ק מרן הבעל שם טוב, להסביר את מה שמסופר בגמרא שאמר שר גוי אחד לרבי יוחנן בן זכאי "משה רבכם היה גונב ממון או גונב נפשות"? ולכאורה מה הביא את הגוי לחשוב כך.

אלא, כי משה רבינו נולד בבחינת שיהיה רשע גמור ויהיו לו כל המדות הרעות, אך שהוא היפך ושיבר כל המדות רעות, והשתדל להכניס בעצמו רק מדות טובות. והדבר התפרסם אצל הגויים שמשה רבינו נולד במידות רעות, ולכן הוא שאל איך יתכן שהאדם שנולד במידות של גניבה ושקר, יהיה מנהיג ישראל.

ובהמשך דבריו כתב ב'אור פני משה', דאף דלכאורה קשה מפסוק ותרא אותו כי טוב הוא, שמוכח להיפך. אמנם באמת אדרבה מכאן יש הוכחה למעשה הנ"ל, דיש לדקדק בלשון הפסוק דהו"ל או תרא אותו כי טוב הוא או דהו"ל ותרא כי טוב הוא, אלא דכוונת הפסוק לומר ותרא אותו כי טוב - מה שיהיה טוב, היא מצד עצמו שישבר את החומריות שלו ויזהיר כזוהר הרקיע, [ויעו"ש] מה שפירש לדרכו המדרש שנתמלא הבית כולו אורה, והפסוקים שם בפר' חוקת יעו"ש].

וכן מובא יסוד הדבר בס' דגל מחנה אפרים (פר' תשא) ובס' פרי הארץ (פר' בלק) בשם הבעש"ט ז"ע יעו"ש. ובתפארת ישראל על המשניות (קידושין פרק ד' אות ע"ז) הביא ג"כ הסיפור הנ"ל בכמה שינויים יעו"ש.

אמנם בספר כליל תפארת (להמגיד מוילקומיר - הו"ד בס' סגולת משה פר' ברכה), האריך להשיג על אמיתות הסיפור, שהרי הכתוב מעיד על משה רבינו "ותרא אותו כי טוב" ודרשו חז"ל שהפסוק רומז גם על טוב רוחני, שנתמלא הבית כולו אורה כשנולד, והשכינה היתה עמו, ושלא זזה שכינה ממנו משנולד ועד סוף ימיו. והוסיף דנראה שנוזקה בפיהם כעין נבואה בזה, שהיה גלוי להקב"ה שבאחרית הימים תצא קול של שם רע בעולם על אותו צדיק על ידי איזה מכתב מזויף, ולכן הקדים הקב"ה והכריע את דעתם, כדי לפרסם לכל ישראל שבכל הדורות שבאמת היה משה קודש קדשים מתולדתו ועד סופו, וסיים דלדעתו מקור הסיפור בספרי עבודת כוכבים, יעו"ש, וגם הגאון בעל האדר"ת (בהסכמתו לספר הנ"ל) הסכים לזה, ומעורר מד' הגמ' (מגילה י"א א') הוא משה ואהרן - הם בצדקתם מתחילתם ועד סופו.

ומדברי רבינו בפרשתנו הוכיח הפרדס יוסף דס"ל לרבינו כהדיעות הנ"ל דמשרע"ה נולד בתכונות טובות יעו"ש.

אמנם בפר' וזאת הברכה כתב רבינו עה"פ איש האלוקים, וז"ל: נתכוין במאמר זה להעיד עליו כי כל התעצמותו במידות הטובות הידועות לו, לא היה אלא לצד יראתו מאלוקיו, לא שהיה טבעו מסייעו אל הדבר וכו', והן האיש משה יש מקום לחשוב שהיה עניו מטבעו והיה בכולן [בכל המדות טובות] מטבעו, לזה העידה התורה עליו שכל התעצמותו ותגבורתו [הרמוז בתיבת איש] היה לדבר האלוקים היה ירא והוא אומרו איש האלוקים, [וכן רמז לנו רבינו כדברים האלה בפרשתנו עה"פ וזה לך האות וז"ל: דבר זה שאתה מקטין עצמך ואומר מי אנכי, זה לך לאות כי באמצעות קנייתך מדה זו אנוכי שלחתיך עכ"ל].

ובברכת שמעון (בהגהות על האוה"ק) העיר על הפרד"י מד' רבינו הנ"ל, וכתב דאולי י"ל דאין סתירה בזה, דנביא יהיה בטרם יצא מבטן אמו כי הקדישו ה' לנבואה, אבל לא שהיה טבעו מסייעו.

נערך מתוך שיעורי אוה"ח הק' מאת הרה"ח יהודה וייס שליט"א

© 2008

אריכות זמן ההתראות והמכות לצורך תיקון מ"ט שערי קדושה

וַיֹּאמֶר ה' רֵאֵה רְאִיתִי וְגו'.

רבינו מדייק מהו הכפילות 'ראה' ו'ראיתי'. ובכלל תמוה מה צריך לציין שהם במצרים, והלא זה ידיעה פשוטה וברורה לכל.

אלא כוונת הדברים, שרצה הקב"ה לגלות למשה בהיות שעדיין לא הגיע עת קץ גאולת ישראל מתחת סבלות מצרים, וזהו 'ראה', **ראיה ראשונה שאי אפשר כבר עתה להוציאם.**

אך למרות כל החשבונות, סוף כל סוף הקב"ה ברוב רחמיו **'ראיתי' בצערם של ישראל**, שהיו נתונים בגלות הקשה ביותר, תחת **אומת מצרים** שהכבידו עליהם צרות ויסורים הרבה יורת משאר כל האומות.

עוד פירושים כותב רבינו, שמלבד עצם הצער שהיה להם, נוסף על כך, ראה הקב"ה שכבר הצליחו לפעול ולתקן את כל הניצוצות שנאבדו שמה, ולהעלותם לקדושה. וכמו שאמרו בגמרא על הנאמר "וינצלו את מצרים", שעשו אותה כמצודה שאין בה דגים. וממילא **אין כבר כל תועלת בגלותם**, ומחמת כן ראויים הם להיגאל.

מה גם, ש'ראיתי' בחומר העניין שעלולים בעכבתם ליפול אל שער הנ', וכדרשה האמורה על הכ' "ולא יכלו להתממה" שאין להמתין ולו רגע אחת. וכנאמר בהגדה 'אילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים'.

וְאֵרָד לְהַצִּילוֹ וְלְהַעֲלֹתוֹ וְגו'.

אומר הקב"ה אל משה, אני בעצמי יורד אל פרעה במצרים, הכל בשביל להציל את בני, אע"פ שעדיין אין זה שעת הכושר להעלותם, אבל מובטח להם שבא יבוא זמן הגאולה, ואעלה אתכם מן הארץ.

ומיישב רבינו במהלך הדברים, מה **שחקר בדעתו** מדוע נמשכו ההתראות והמכות י"ב חודש, שיש אומרים, שהיתה כל מכה שבוע, והתראה שלושה שבועות וי"א להיפך. והיה לו להכותם עשרת המכות בזה אחר זה.

אמנם כאמור עיקר מטרת הגלות לברר ניצוצי הקדושה, להוציאם ממ"ט שערי טומאה, ולהעלות אל מ"ט שערי קדושה, על כן **ככוונה תחילה** רצה הקב"ה למשוך הזמן כדי לבוא אל התכלית הנרצה שסיפקו ישראל למלאות תפקידם בשלימות עד הרגע האחרון.

זכותו יגן עלינו זכרוננו צדיק לברכה

חיים שאל שאלות והיחודות על תורת ותולדות רבינו

האם משה רבינו עשה 'התרת נדרים' שיוכל לחזור למצרים, ומדוע?

מדוע לא ריפא הקדוש ברוך את משה מ'מכבדות הפה'?

מדוע זכו דוקא משה ואהרן להנהיג את עם ישראל?

תשובות יתקבלו בכתובת מייל המערכת כמופיע בתחתית העמוד בין פותרי השאלות תקיים הגרלה שבועית על הספר המרתק רב המכר "נר המערבי" ההגהות נערכת ביום שני, שליחת התשובות עד יום ראשון בשעה 8:00 בערב

